

*«Безумовні та умовні рефлекс.
Вроджена та набута поведінка.
Інстинкти»*

- *Мета: вивчити основні поняття про умовні та безумовні рефлекси людини та інстинкти, показати відмінності та біологічне значення умовних та безумовних рефлексів, дати уявлення про інстинкти як типові програми поведінки людини.*
- *Тип уроку : комбінований*
- *Обладнання: мультимедійна презентація, підручник*
- *Основні поняття: рефлекс, інстинкт, поведінка людини, вища нервова діяльність*

ХІД РОБОТИ

I. Організація класу

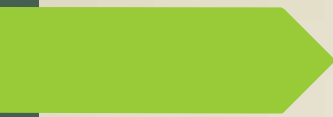
II. Актуалізація опорних знань

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу

V. Узагальнення

Домашнє завдання

Укажіть правильну відповідь (так чи ні)

- А) Вчення про вищу нервову діяльність розробляв І.І. Мєчніков.*
- Б) Природжені реакції – це безумовно-рефлекторна діяльність.*
- В) Рефлекторна регуляція фізіологічних функцій – це вища нервова діяльність.*
- Г) Умовним подразником є їжа*
- Д) Безумовним подразником є біль.*
- Е) І.М.Сєченов розробив методи вивчення вищої нервової діяльності.*

Рефлекс — це реакція організму, яка здійснюється через центральну нервову систему у відповідь на одержане подразнення.

Поняття «рефлекс» було введено французьким ученим Р. Декартом.

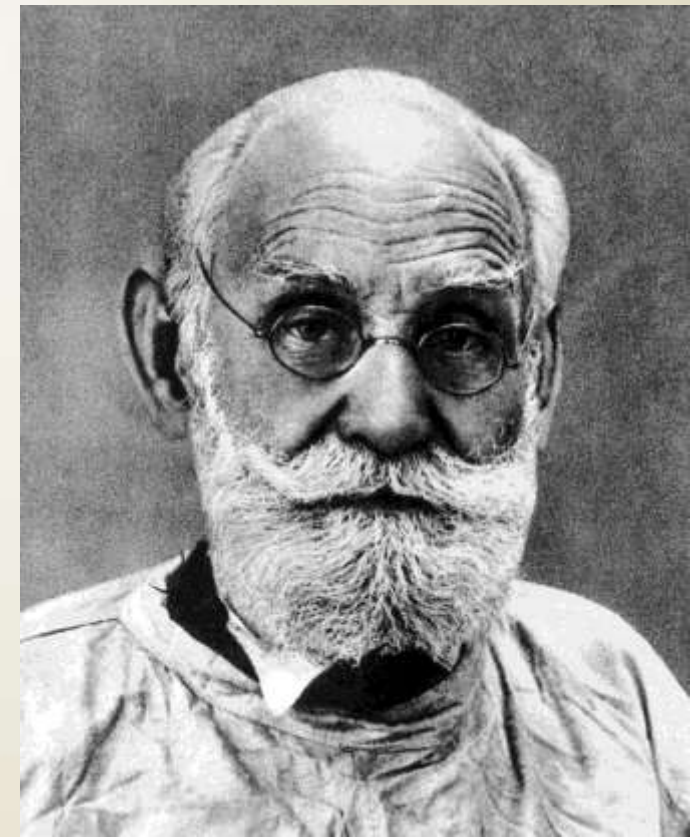
Р. Декарт

І. Сєченов

І. Павлов

Видатний російський учений І.П.Павлов поділив усі
рефлекси людини на
безумовні (природжені) та умовні (набуті).

*Безумовні рефлекс*и – це видові, природжені, відносно постійні реакції організму на дію зовнішнього і внутрішнього середовища, що здійснюються за допомогою нервової системи.

Безумовні рефлекс

- ▶ виникають на дію безумовних подразників;
- ▶ є вродженими і спадковими;
- ▶ є однаковими для всіх особин даного виду;
- ▶ здійснюються через рефлексорні дуги;
- ▶ забезпечуються спинним і нижчими відділами головного мозку

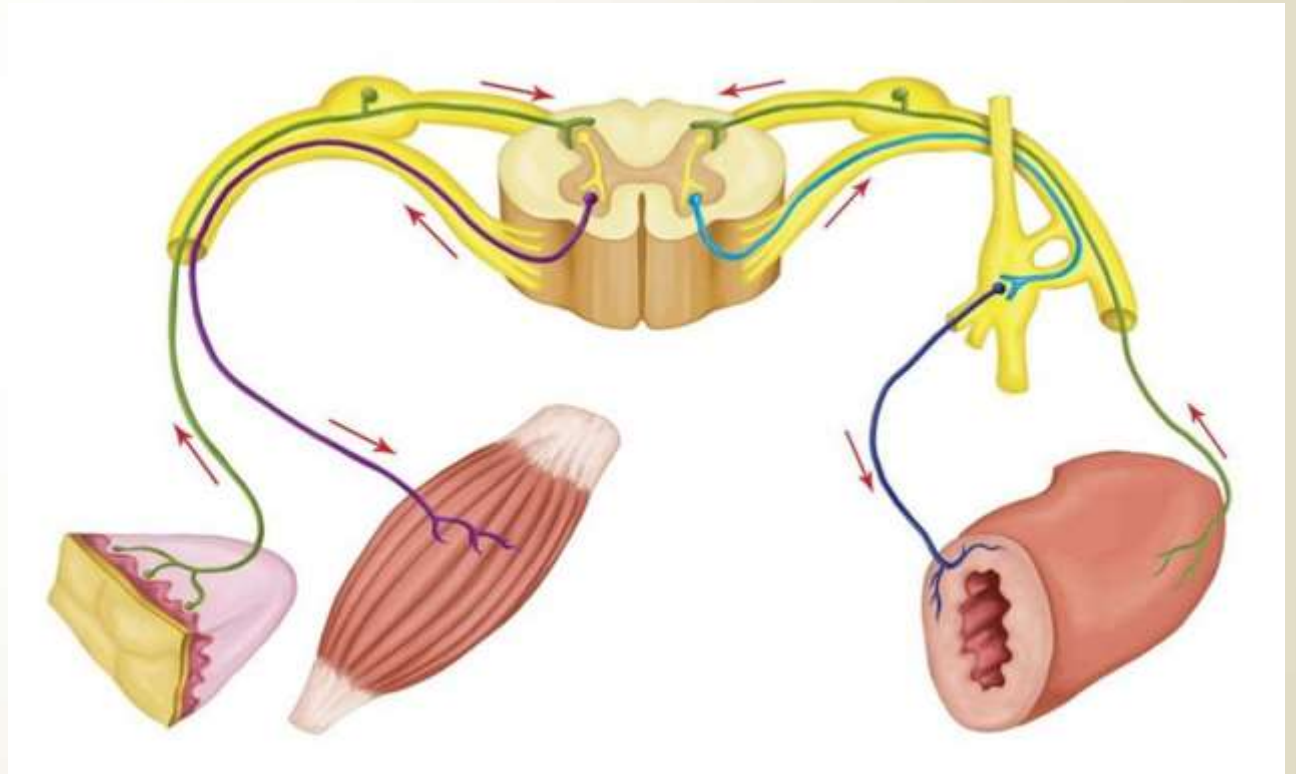

Схема рефлексорної дуги

До основних видів безумовних рефлексів належать

дихальні, харчові, хапальні, захисні, орієнтувальні та статеві.

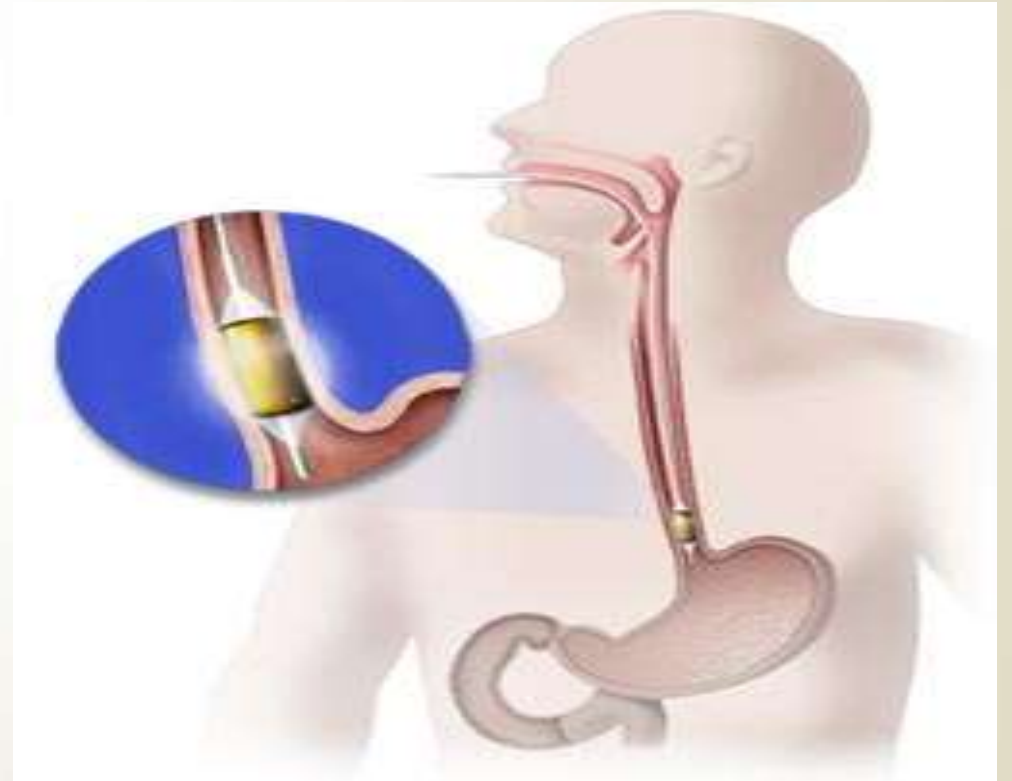
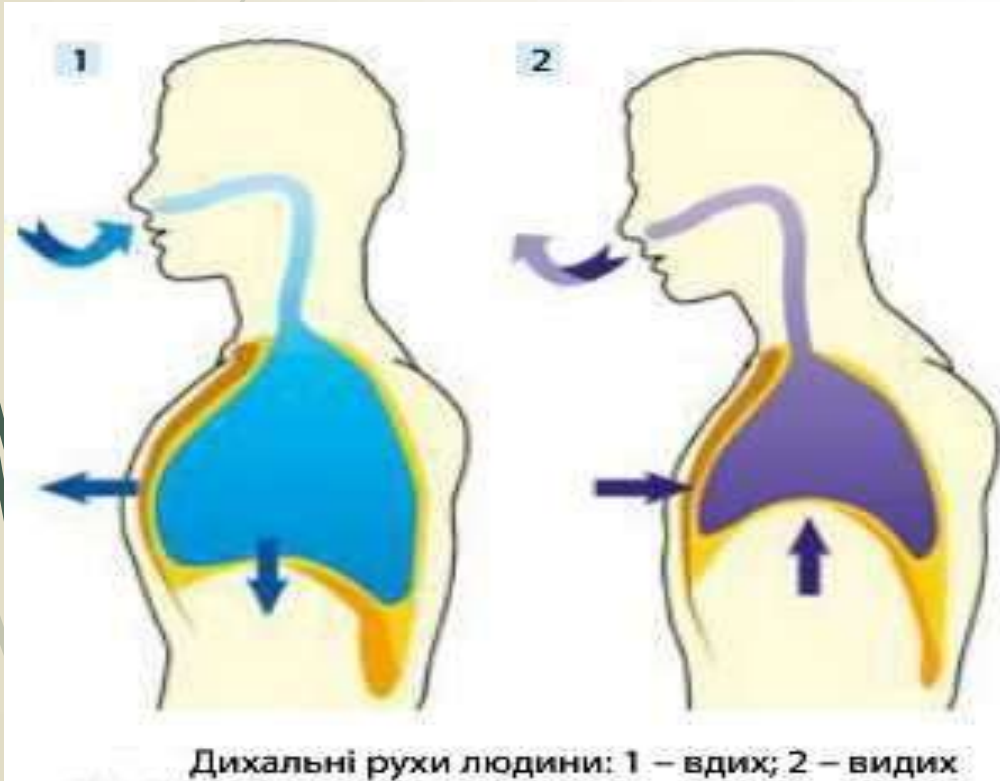
Всі **безумовні рефлекси** за ступенем складності та вираженості реакцій організму поділяють на **прості і складні**.

Основні безумовні рефлекси за біологічним значенням:

- дихальні;
- харчові;
- хапальні;
- захисні;
- орієнтувальні;
- статеві.

Дихальні рефлекси - це рефлекторні дихальні рухи, що забезпечують вдих і видих.

Харчові рефлекси – виділення слини, жовчі, травних соків, жування, ковтання під час потрапляння їжі до рота.

Захисні рефлекси забезпечують захист організму від дії різних чинників: відсмикування руки при уколi, кашель i чхання при потраплянні алергенів чи мікроорганізмів у дихальні шляхи, мигання повік очей, зіничний рефлекс.

Орієнтувальний рефлекс - це відповідь на нові або біологічно важливі подразники. Він виникає, коли з'являється новий подразник, і людина на нього реагує повертанням голови.

Статеві рефлекс

проявляються у період статевого дозрівання, вони пов'язані з розмноженням і турботою про нащадків.

Хапальні рефлекс. Сила хапальних рухів у новонароджених дітей настільки значна, що вони здатні висіти, вхопившись за пальці дорослої людини.

Складну систему безумовних рефлексів, пов'язаних із збереженням виду, називають **інстинктами**.

- ✓ **Форми прояву інстинктів у людини:**
 - ✓ Материнський інстинкт;
 - ✓ Самозбереження;
 - ✓ Продовження роду;
 - ✓ Інстинкт дослідження;
 - ✓ Інстинкт домінування;
 - ✓ Інстинкт свободи.

Материнський інстинкт

Самозбереження

Продовження роду

Інстинкт дослідження

Умовні рефлекси – це набуті індивідуальні реакції, що дають можливість пристосуватись до змін середовища

- ▶ виникають на дію умовних подразників;
- ▶ є набутими і виникають на базі безумовних;
- ▶ Є індивідуальними пристосувальними;
- ▶ змінюються протягом життя;
- ▶ здійснюються через тимчасові зв'язки;
- ▶ забезпечуються корою і підкіркою мозку

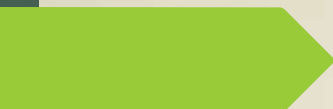

Коли ви бачите лимон або чуєте слово «лимон», у вас виділяється слина – це умовний рефлекс

Умовні рефлекс*и* – це набуті індивідуальні реакції, що дають можливість пристосуватись до змін середовища

Умовні рефлекс*и* можуть об'єднуватись у складні ланцюги – **динамічні**
стереотипи, які є основою навичок і звичок

Лабораторне дослідження «Визначення реакції зіниць на світло»

➤ ***Підручник, стор 223***

Висновок

- ▶ Отже, безумовні рефлексy – це вроджені сталі реакції організму на дію подразників, що забезпечують пристосовуваність до життєво важливих сталих умов існування.
- ▶ Вроджена поведінка людини має біологічний характер, складається з безумовних рефлексів та інстинктів, проявляється поведінковими актами з двох стадій та забезпечує життєдіяльність, збереження життя й формування складніших набутих форм поведінки.
- ▶ Умовні рефлексy – це набуті індивідуальні реакції на дію подразників, що дають змогу людині пристосуватися до змінних умов середовища.
- ▶ Набута поведінка людини має виражений соціальний характер, складається з умовних рефлексів та динамічних стереотипів, проявляється комплексом розумових дій та забезпечує соціальну пристосовуваність до змінних умов середовища життя.

Завдання

- ✓ **Опрацювати параграфи 47-48, вчити поняття.**
- ✓ *Порівняй безумовні та умовні рефлекс за допомогою підручника та презентації(письмово в зошит)*

Ознаки	Безумовні рефлекс	Умовні рефлекс
<i>Вроджені або набуті</i>		
<i>Індивідуальні або видові</i>		
<i>Постійні або тимчасові</i>		
<i>За рахунок яких структур здійснюються</i>		
<i>Біологічне значення</i>		